

KIRJALLINEN KYSYMYS 127/2002 vp

Lääkäri Karvosen tapauksen todelliset taustat

Eduskunnan puhemiehelle

Yhteiskunta, eduskunta ja poliisi ovat tahtaneet peistä huumeongelman voittamiseksi tehostetusti kymmenen vuoden ajan. On tehty lakeja, ponsia ja julkilausumia. Televisiossa pyörii samanlaisesti useita huumeidenvastaisia kampanjoita, joissa tietynlaisen hoivavietin valossa painivat toimittajat vakuuttavat kerättävillä varoilla perustettavan juuri ja nyt nuorten huumeclinikoita.

Mitään ei tapahdu muuta kuin puheita. Kerätyt rahat menevät byrokratian ja rosvojen taskuun. Huume koukuun jääneet nuoret jäävät ilman hoitoa ja painuvat yhä syvemmälle traagisen ongelman kuiluun. Jos ei ole lääkettä, riippuvaisuus vaatii lisää huumetta ja niin edelleen. Yhteiskunta on nähnyt paljon vaivaa takutessaan lääkäri Karvosen kimpussa. Niin poliisi, syyttäjälaitos kuin tuomioistuinkin. Karvonen on sanonut tuovansa potilailleen huumetta korvaavaa lääkettä, joka auttaa kestämään vieroituksen

ajan. Moni asiantuntija on Karvosen kanssa samaa mieltä erityisesti siitä, että on parempi yrittää edes jotain kuin ei mitään.

Kukaan ei ole pystynyt antamaan tyhjentävää vastausta, onko Karvonen rikollinen vai auttaja. Sen vuoksi esitänkin kysymykseni Lipposen hallitukselle, joka tietää paljon asioita.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus selvittänyt itselleen, onko lääkäri Karvonen huume kauppias vai ihminen, joka pystyy edes jonkinlaiseen auttavaan toimintaan huumeidenkäyttäjien parissa verrattuna yhteiskunnan viranomaisten säälittävään saamattomuuteen?

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 2002

Sulo Aittoniemi /alk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Rouva puhemies, olette toimittanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Sulo Aittoniemen /alk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 127/2002 vp:

Onko hallitus selvittänyt itselleen, onko lääkäri Karvonen huumekauppias vai ihminen, joka pystyy edes jonkinlaiseen auttavaan toimintaan huumeidenkäyttäjien parissa verrattuna yhteiskunnan viranomaisten säälittävään saamattomuuteen?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Terveystieteiden tutkimuskeskus on 23.5.1997 kieltänyt lääketieteen lisensiaatti Pentti Karvosta toistaiseksi määräämästä apteekista pääasiassa keskushermostoon vaikuttavista lääkeaineista ja varsinaisista huumeista, koska hänen voitiin todeta syyllistyneen virheelliseen menettelyyn näiden lääkkeiden määräämisessä. Terveystieteiden tutkimuskeskus on 14.5.1998 tekemällänsä päätöksellä kieltänyt häntä väliaikaisesti harjoittamasta lääkärintoimintaa, kunnes häntä koskevat vireillä olevat rikosasiat on lainvoimaisesti ratkaistu. Korkein hallinto-oikeus on 23.4.1999 tekemällänsä päätöksillä pysyttänyt molemmat edellä mainitut Terveystieteiden tutkimuskeskuksen päätökset.

Lääketieteen lisensiaatti Karvosen toiminnan rikosoikeudellinen arviointi kuuluu yleisten tuomioistuimien toimivaltaan. Hänet on tuomittu alioikeuksissa neljässä eri yhteydessä rangaistukseen huumeidenrikoksista, mutta mikään tuomioista ei toistaiseksi ole lainvoimainen.

Pentti Karvosen kunniaksi on sanottava, että hän on ymmärtänyt korvaushoidon merkityksen opiaattiriippuvaisten hoidossa ennen virallista hoitojärjestelmää. Kuitenkin hänen soveltamansa hoitokäytäntö — lääkkeiden jakelu ilman psykososiaalista kuntoutusta sekä lääkkeiden antaminen potilaalle mukaan, jolloin niitä voi ajautua myös laittomaan katukauppaan ja potilas voi piikittää lääkkeen, jolloin se toimii huumeenomaisesti — ei vastaa sitä, miten virallinen hoitojärjestelmä suhtautuu korvaushoittoon.

Valtioneuvosto on viime vuosien aikana ryhtynyt useisiin toimenpiteisiin huumeiden ongelmakäyttäjien hoitotilanteen parantamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö on vuodesta 1997 lähtien edistänyt opiaattiriippuvaisten henkilöiden hoidon järjestämistä sääntelemällä kyseisten henkilöiden metadonilla tai buprenorfiinilla tapahtuvien hoitojen toteuttamista. Hoidon aloituspaikkoja on lisätty viimeksi 1.7.2000 voimaan tulleella asetuksella (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus opiaattiriippuvaisten henkilöiden vieroitus-, korvaus- ja ylläpito- ja hoito-eräillä lääkkeillä, 607/2000). Hoitojen sääntelyn keskeisiä periaatteita ovat vaatimus hoidon kokonaisvaltaisuudesta siten, että hoitoon kuuluu lääkkehoidon lisäksi aina myös muu lääketieteellinen ja psykososiaalinen hoito sekä se, että lääkkeen ottamisen tulee tapahtua valvotusti hoitoyksikössä, jotta estetään lääkkeiden kulkeutuminen katukauppaan.

Vaikka huumeiden ongelmakäyttäjien hoitopaikat ovat lisääntyneet viime vuosien aikana, on niitä edelleen liian vähän ottaen huomioon myös samanaikaisesti tapahtunut huumeidenkäyttäjien määrän nopea lisääntyminen. Sosiaali- ja terveysministeriö on selvittänyt vuonna 2001 työryhmien avulla, miten huumeiden ongelmakäyttäjien hoitoja yleensä voitaisiin ke-

hittää ja hoitopaikkoja lisätä (Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2001:8) ja erikseen vielä sitä, miten opioidiriippuvaisten lääkkeellistä hoitoa voidaan lisätä (Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2001:21). Valtion vuoden 2002 talousarviossa on myönnetty 7 570 000 euron määräraha valtionavustuksen maksamiseksi huumeiden käyttäjien hoidosta kunnille ja kuntayhtymille aiheutuviin

kustannuksiin. Avustus on tarkoitettu vaikeasti huumeongelmaisten palveluohjauksen järjestämiseen ja hoidon ja kuntoutuksen kehittämiseen sekä opioidiriippuvaisten vieroitus-, korvaus- ja ylläpito-hoidon lisäämiseen. Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan myös opioidiriippuvaisten lääkkeellisiä hoitoja koskevan asetuksen uudistamista hoitopaikkojen edelleen lisäämiseksi.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 2002

Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara

Till riksdagens talman

I det syfte 27 § riksdagens arbetsordning anger har Ni, Fru talman, till behöriga medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsledamot Sulo Aittoniemi /alk undertecknade skriftliga spörsmål SS 127/2002 rd:

Har regeringen utrett huruvida läkaren Karvonen är en narkotikahandlare eller en människa som lyckats ordna med ens någon form av hjälpverksamhet bland narkomaner jämfört med samhällets och myndigheternas beklagansvärda passivitet?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

Rättsskyddscentralen för hälsovården har 23.5.1997 tillsvidare förbjudit medicine licentiat Pentti Karvonen att ordinera från apotek läkemedel som i huvudsak påverkar centrala nervsystemet (HCI-läkemedel) samt egentliga narkotiska preparat, eftersom han konstaterades ha gjort sig skyldig till ett felaktigt förfarande vid ordineringen av dessa läkemedel. Rättsskyddscentralen för hälsovården har genom sitt beslut 14.5.1998 temporärt förbjudit honom att utöva läkaryrket till dess att de brottmål som anhängiggjorts har avgjorts genom beslut som vunnit laga kraft. Högsta förvaltningsdomstolen har i sina beslut 23.4.1999 fastställt Rättsskyddscentralens för hälsovården båda ovan nämnda beslut.

Det hör till de allmänna domstolarnas behörighet att utföra en straffrättslig bedömning av medicine licentiat Karvonens verksamhet. Han har i fyra olika sammanhang blivit dömd i en under rätt till straff för narkotikabrott, men ingen dom har tills vidare vunnit laga kraft.

Till Pentti Karvonens heder skall dock sägas att han har förstått betydelsen av substitutionsbe-

handling inom vården av opioidberoende personer före det officiella vårdssystemet. Den vårdpraxis som han har tillämpat — han har delat ut läkemedel utan psykosocial rehabilitering och givit patienter läkemedel som de kunnat föra med sig, varvid de kan hamna i illegal gatuhandel och patienten kan injicera läkemedlet då det fungerar liksom narkotika — svarar dock inte mot det officiella vårdsystemets inställning till substitutionsbehandlingen.

Statsrådet har under de senaste åren vidtagit ett flertal åtgärder för att förbättra vården för personer med drogproblem. Social- och hälsovårdsministeriet har sedan 1997 främjat vården av opioidberoende personer genom att meddela regler för behandlingen av ifrågavarande personer med metadon eller buprenorfin. Antalet intagningsplatser i vården har senast utökats genom en förordning som trädde i kraft 1.7.2000 (Social- och hälsovårdsministeriets förordning om avgiftning samt substitutions- och underhållsbehandling av opioidberoende personer med vissa läkemedel, 607/2000). En av de centrala principerna i reglerna för behandlingen är kravet på vårdens övergripande karaktär på så sätt att vården alltid förutom behandling med läkemedel ytterligare skall omfatta medicinsk och psykosocial vård samt att läkemedlen intas under övervakade former vid en vårdenhets för att förhindra att läkemedlen sprids i gatuhandeln.

Trots att vårdplatserna för personer med drogproblem har ökat under de senaste åren är de fortsättningsvis för få med beaktande av att antalet narkomaner samtidigt snabbt har ökat. Social- och hälsovårdsministeriet har under år 2001 utrett med hjälp av arbetsgrupper på vilket sätt vården för drogmissbrukare kan utvecklas över lag och antalet vårdplatser utökas (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgruppspromemoria

2001:8) och separat ytterligare på vilket sätt vården av opioidberoende personer med läkemedel kan utvidgas (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgruppspromemoria 2001:21). I statsbudgeten för 2002 har intagits ett anslag om 7 570 000 euro för betalning av statsunderstöd till kommuner och samkommuner för de kostnader vården av narkomaner medför. Understödet är avsett för anordnande av servicestyrning och handledning

för personer med svåra drogproblem och för effektivisering av vården och rehabiliteringen samt för ökning av avgiftningen samt substitutions- och underhållsbehandlingen av opioidberoende personer. Inom social- och hälsovårdsministeriet bereds dessutom en revidering av förordningen om vården av opioidberoende personer med läkemedel i avsikt att ytterligare utöka antalet vårdplatser.

Helsingfors den 14 mars 2002

Omsorgsminister Osmo Soininvaara